

Kouluttajan opas

Moduuli 1

Johdanto



Esittäjän nimi: _____

Päivämäärä: _____



Co-funded by
the European Union

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Tarvittavat materiaalit	3
3. Diat ja kouluttajan muistiinpanot	4
i. 1 luku.....	4
ii. 2 luku.....	4
iii. 3 luku.....	5
iv. Luku 4 Digitaaliset välineet ja alustat (esimerkki).....	5

1. Johdanto

Tässä osiossa selitetään, miksi on tärkeää tukea viestintää kehitysvammaisilla ihmisillä.

Se sisältää seuraavat osat:

- 1) Viestinnän käsitteen esittely
- 2) Selvennetään, että viestintä on oikeus ja väline ja että tämä oikeus on suojattu kansainvälisillä sopimuksilla
- 3) Älyllisten kehityshäiriöiden määrittely
- 4) Kahden toiminnan ehdottaminen "peleiksi", jotka osoittavat, miksi viestintä ei ole niin helppoa

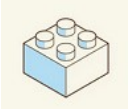
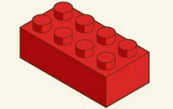
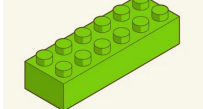
2. Tarvittavat materiaalit

Tämän esityksen diat (COM-IN_PR3_1_Introduction.pptx).

Projektori.

Toimintaan tarvittavat materiaalit:

- Aktiviteetille #1 *Kuvan kopiointitehtävä* :
 - o 14 vihreää, sinistä, punaista ja keltaista tiiliä alla olevan kuvan mukaisesti:

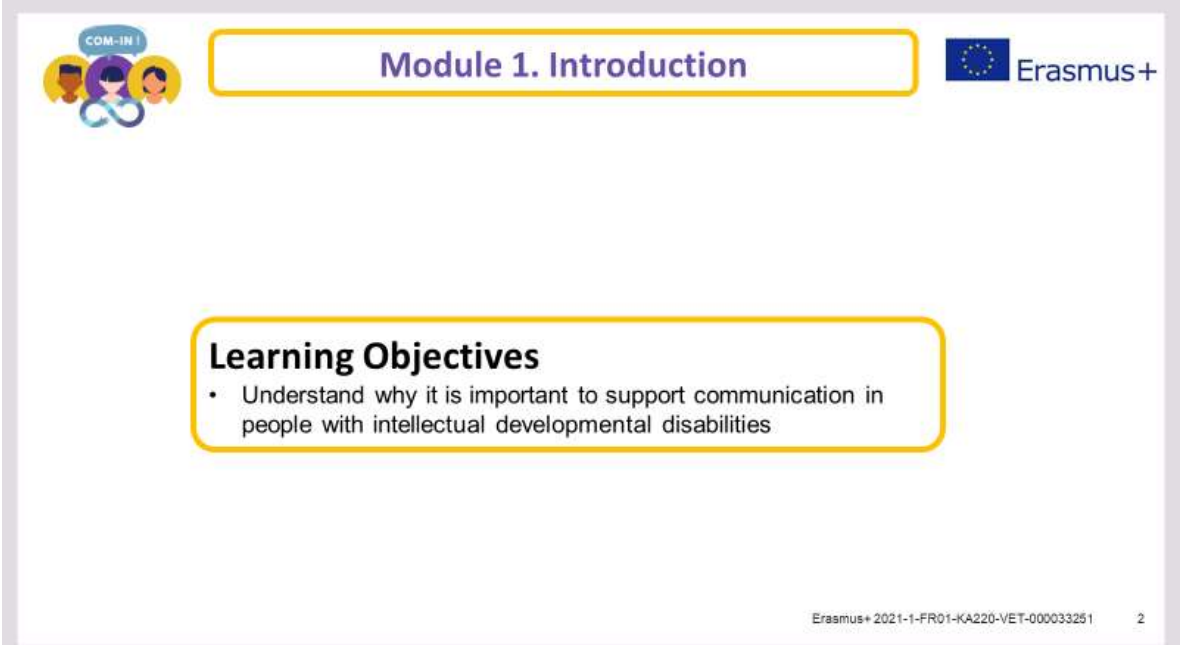
Tiilen tyyppi	2x2	2x4	2x6
			
Määrä	1 vihreä 2 sininen 2 punainen 1 keltainen	1 vihreä 1 sininen 2 punainen 2 keltainen	1 vihreä 1 keltainen

- o Arkit tehtäväohjeineen ja malleina toimivat kuvat (ks. liitteenä 1)
- Käytä tehtävässä #2 *Merkkien kuvaaminen* liitteessä 2 olevia materiaaleja.

3. Diat ja kouluttajan muistiinpanot

Sisältö:

Dia nro: 2 Arvioitu aika:



The slide features a light purple background with a white central area. In the top left corner, there is a circular logo with three stylized figures and the text 'COM-IN I'. In the top right corner, the Erasmus+ logo is displayed. The title 'Module 1. Introduction' is centered in a yellow rounded rectangle. Below it, the 'Learning Objectives' are listed in a yellow rounded rectangle. At the bottom right, the project reference number and slide number are visible.

Module 1. Introduction

Learning Objectives

- Understand why it is important to support communication in people with intellectual developmental disabilities


Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 2

DIAN SISÄLTÖ


Moduuli 1 Johdanto
Osaamistavoitteet

MUISTIINPANOT

Dia nro: 3 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction



Erasmus+

ASHA
American Speech-Language-Hearing Association
Guidelines for meeting the Communication Needs of Persons with severe disabilities
<https://www.asha.org/policy/GL1992-00201/>

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 3

DIAN SISÄLTÖ


Moduuli 1 Johdanto

Viestinnän määritelmä ASHA:n mukaisesti (1)


MUISTIINPANOT

ASHA (American Speech-Language-Hearing Association) on antanut ohjeet, joihin tämä koulutus perustuu. Nämä ohjeet alkavat viestinnän määritelmällä.

Dia nro: 4 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction



Active process of exchanging information and idea

Understanding and expression

Personalized movements, gestures, objects, verbalizations, vocalizations, pictures, signs, symbols, written language and output from Augmentative and Alternative Devices (AAC)

Efficient communication allow ones to express needs, wants, and preferences

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-0000332514

DIAN SISÄLTÖ

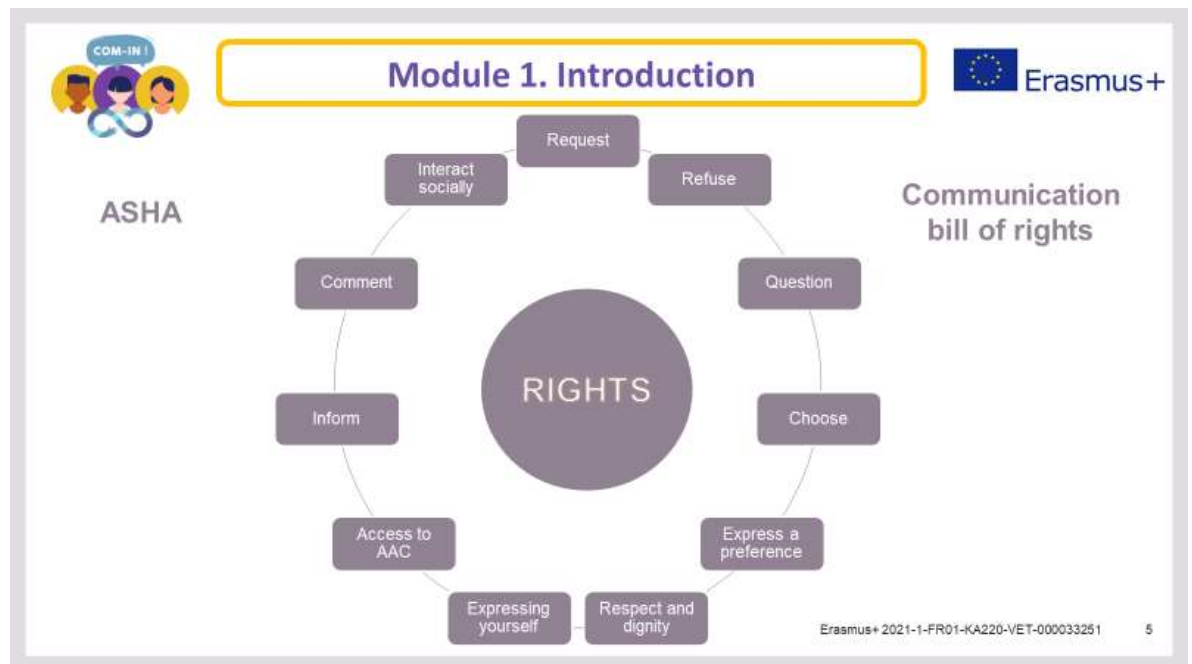
Moduuli 1 Johdanto

Viestinnän määritelmä ASHA:n mukaisesti (2)

MUISTIINPANOT

American Speech-Language-Hearing Associationin (ASHA) mukaan viestintä on aktiivinen tietojen ja ideoiden vaihtoprosessi. Viestintään kuuluu sekä ymmärrystä että ilmaisu. Viestintä sisältää myös henkilökohtaiset liikkeet, eleet, esineet, sanalliset, äänet, kuvat, merkit, symbolit, painetut sanat sekä tuotokset täydentävistä ja vaihtoehtoisista (AAC) laitteista. Kun viestintä on tehokasta, molemmat osapuolet voivat ilmaista tarpeensa, halunsa, tunteensa ja mieltymyksensä niin, että ne voidaan ymmärtää.

Dia nro: 5 Arvioitu aika:



DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto
Viestintä oikeutena.


MUISTIINPANOT

Määritelmän lisäksi ASHA on antanut viestintäoikeuden.


Tämä lakiesitys havainnollistaa, kuinka viestintä on oikeus ja väline: se mahdollistaa valintojen, tunteiden ilmaisemisen... Se mahdollistaa myös oppimisen ja osallistumisen yhteiskuntaan.




Yleisemmin viestintä on perusoikeus.

Dia nro: 6 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction



 <p>Recognition of rights of access to education Non-discrimination Social integration = the purpose of education</p>	 <p>Rigth to freedom of expression, self determination and inclusion Freedom of expression Access to information</p>	 <p>Everyone has the right to freedom of opinion and expression, includes freedom to: - hold opinion without interference - seek and receive information and ideas through any media and regardless of frontiers</p>
--	--	---

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 6

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

Sananvapauden, itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden oikeuksien tunnustaminen.

MUISTIINPANOT

Jokaisen oikeus sananvapauteen, itsemääräämisoikeuteen ja osallisuuteen tunnustetaan useissa yksilön oikeuksia koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa ja julistuksissa. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 19 artiklassa todetaan: Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden kenenkään siihen puuttumatta sekä vapauden rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

Mahdollinen vamma tai tuen tarve ei saa vaikuttaa henkilön oikeuksiin.

Kalvo nro: 7 Arvioitu aika:



Commitment of signatory states	Providing information in accessible formats and technologies appropriate to different kinds of disabilities in a timely manner and without additional cost
	Accepting and facilitating the use of sign languages, Braille, augmentative and alternative communication, and all other accessible means, modes and formats of communication of their choice by persons with disabilities in official interactions
	Urging private entities that provide services to the general public, including through the Internet, to provide information and services in accessible and usable formats for persons with disabilities
	Encouraging the mass media, including providers of information through the Internet, to make their services accessible to persons with disabilities
	Recognizing and promoting the use of sign languages

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VE-T-000033251 7

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

YK:n vammaisyleissopimuksen 21 artikla.


MUISTIINPANOT

Mahdollinen vamma tai tuen tarve ei saa vaikuttaa henkilön oikeuksiin. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (UNCRPD) 21 artiklassa esitetään allekirjoittajavaltioiden erilaiset sitoumukset edistää viestintää. Tässä artiklassa todetaan, että allekirjoittajavaltiot toteuttavat kaikki aiheelliset toimet varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat käyttää oikeuttaan sanan- ja mielipiteenvapauteen, mukaan lukien vapaus hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa ja kaikkien valitsemiensa viestintämuotojen kautta. Tämä voi vaatia useita mukautuksia, kuten diassa esitetty.


KATSO DIA

Nämä mukautukset voivat olla tärkeitä vammaisille ja erityisesti kehitysvammaisille (IDD)

Dia nro: 8 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction



Intellectual developmental disabilities

- ICD11 (Intellectual Classification of Diseases), World Health Organization (WHO)

Condition in which intellectual and adaptive functioning are limited

- appears during the developmental period
- alone or in combination with any physical or mental condition (e.g. sensorial disorders, autism...)

Formerly: mental retardation

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 8

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

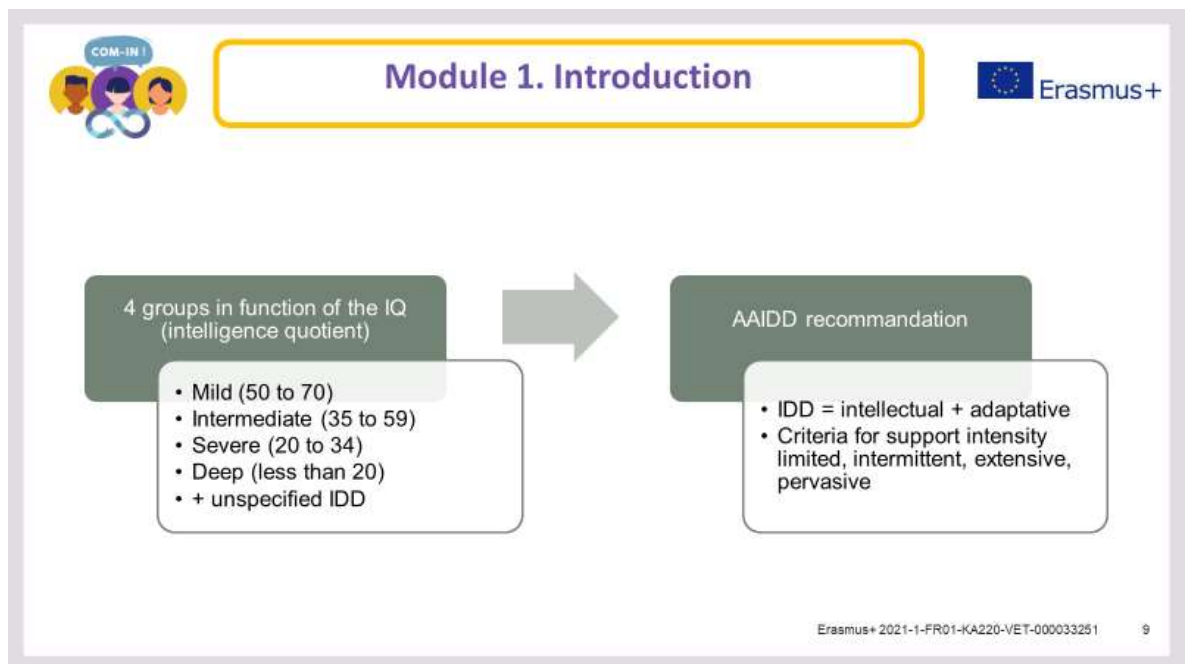
IDD: n määritelmä

MUISTIINPANOT

Kehitysvammaisilla on vaikeuksia tällä alalla. Maailman terveysjärjestön (WHO) sairausluokituksen ICD11 mukaan älyllinen kehitysvamma viittaa tilaan, jossa sekä älyllinen että mukautuva toiminta ovat rajoitettuja ja jotka ilmenevät kehitysjakson aikana - 10–25 vuotta. Erityisesti kehitysiässä syntyvät taidot eli yleiseen henkiseen suoriutskykyyn vaikuttavat kognitiiviset, kielelliset, motoriset ja sosiaaliset taidot eivät ole riittävän kehittyneitä. IDD voi esiintyä joko yksin tai yhdessä minkä tahansa fyysisen tai henkisen tilan kanssa (Kaski, 2012). IDD vastaa sitä, mitä aiemmin kutsuttiin henkiseksi jälkeensijaisuudeksi.

Kehitysvammaisuus liittyy usein muihin haasteisiin, kuten aistihäiriöihin tai autismiin.

Dia nro: 9 Arvioitu aika:



DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

IDD: n luokat

MUISTIINPANOT

IDD on pitkään luokiteltu älykkyystestien älykkyysosamäärän (IQ) mukaan neljään ryhmään: lievä (älykkyysosamäärä noin 50-70), keskitaso (ÄO 35-49), vaikea (noin 20-34) ja syvä (älykkyysosamäärä alle 20) henkinen jälkeenjääneisyys. Lisäksi on olemassa luokka "määrittelemättömät älylliset kehitysvammat", kun älykkyysosamäärää ei ole arvioitu tai kun älykkyystestaus ei ole tuottanut luotettavaa tulosta (Launonen & Korpajaakko-Huuhka, 2005).

Koska älyllisen toiminnan rajoitus ei ole enää ainoa IDD: n määrittelevä kriteeri, American Association for Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD) ehdottaa pikemminkin puhumista tuen intensiteetin kriteereistä. Tämä käsite ottaa huomioon myös adaptatiivisen toiminnan rajoittamisen. Näin ollen voidaan erottaa neljä tukitasoa: rajoitettu tuki, ajoittainen tuki, laaja tuki ja kattava tuki.


Useimmat IDD-potilaat löytävät harvoin mahdollisuuksia kommunikoida, mitä he ajattelevat ja tuntevat. Heidän ympäristöllään on vaikeuksia ymmärtää heitä:

- Heidän perheillään tai ystävillään ei aina ole tarvittavia tietoja ja työkaluja tulkita heidän tahtoaan oikein.


- Jopa monet ammattilaiset eivät ole kehittäneet välttämättömiä taitoja tukemaan heitä menestyksekkäästi päivittäisten tehtävien suorittamisessa.

Vaikeudet edistää vammaisten viestintää vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristönsä kanssa pahentavat yhteisön syrjäytymistä ja siten haavoittuvimpien ryhmien eristäytymistä.

Dia nro: 9 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction



Methods for improving communication skills	Role of daily interactions with the environment	Communication as backbone of social links
<input type="checkbox"/> In persons with IDD	<input type="checkbox"/> Build new supporting relationships	<input type="checkbox"/> Express needs, thoughts and emotions
<input type="checkbox"/> In professionals	<input type="checkbox"/> Reinforcing existing relationships	<input type="checkbox"/> Share concerns and wishes
		<input type="checkbox"/> Fair and strong relationships

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 10

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

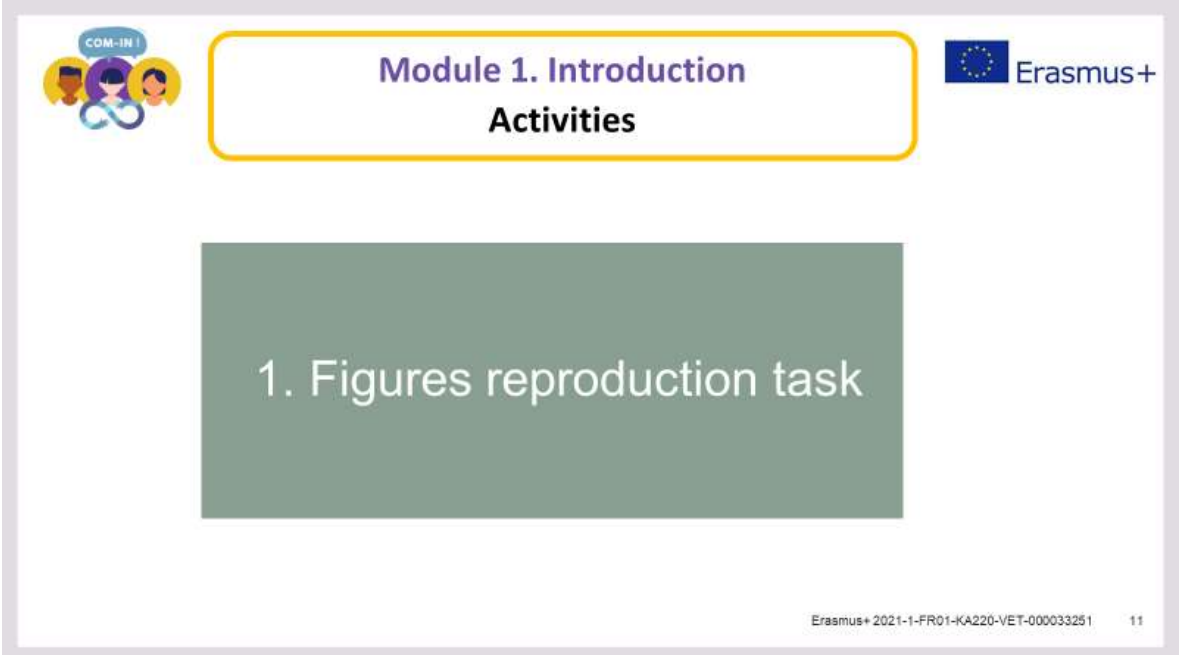
IDD: n luokat

MUISTIINPANOT

Tämä korostaa sellaisten menetelmien ja prosessien kehittämisen ja toteuttamisen merkitystä, joilla pyritään parantamaan heidän viestintätaitojaan sekä ammattilaisilla että organisaatioidemme osallistuvilla henkilöillä.

Meidän kaikkien tulisi ottaa huomioon, että päivittäinen vuorovaikutus ympäristön kanssa on ratkaisevan tärkeää uusien tukisuhteiden rakentamiseksi ja samalla olemassa olevien vahvistamiseksi. Ja viestintä on minkä tahansa sosiaalisen siteen selkäranka. Loppujen lopuksi, ilman perusviestintätaitojen kehittämistä, yksilöt eivät voi ilmaista tarpeitaan, ajatuksiaan ja tunteitaan, ja jos he eivät pysty jakamaan huolenaiheitaan ja toiveitaan, heidän suhteensa ovat hataria, hetkellisiä ja todennäköisesti epäoikeudenmukaisia.

Dia nro: 10 Arvioitu aika:



COM-IN I

Module 1. Introduction Activities

Erasmus+

1. Figures reproduction task

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251 11

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

Tehtävä #1: Lukujen kopiointitehtävä

MUISTIINPANOT

Molemmat aktiviteetit tähtäävät kommunikaation kokemiseen ja sen havainnollistamiseen, miksi kommunikointi ei ole niin helppoa.

Tehtävä #1 Kuvan kopiointitehtävä:

Yhdistä oppijat. Yhden osallistujan on kuvattava Bricks-hahmo parilleen mallin perusteella, ja toisen osallistujan on toistettava se mahdollisimman tarkasti. Anna seuraavat ohjeet:

"Muodosta pari. Toisen teistä tulisi ottaa palikkahahmon malli ja kuvailla sitä mahdollisimman uskollisesti kumppanilleen, jotta hän voi jäljentää sen."

Tunnista kunkin tehtävän lopussa virheet ja vaikeudet, jotka syntyivät osallistujien välisessä viestinnässä.

Kouluttajan oppaan liitteessä 1 esitellään eri mallit.

Tavoite olisi selitettävä harjoittelijoille:

Tämän sanallisen tehtävän avulla pyritään osoittamaan osallistujille, että voi olla haastavaa kommunikoida sanallisesti muille näkemästään, jopa normaaleilla viestintätaidoilla. Tämä vaikeus korostuu entisestään henkilöillä, joilla on IDD, jossa kieli, joko ilmeikäs tai vastaanottavainen puoli, vaikuttaa yleensä. Tähän voi liittyä erilaisia kielellisiä järjestelmiä, kuten fonologia, leksiko-semantiikka, morfosyntaksi tai pragmatiikka. Siksi tämä tehtävä korostaa tarvetta tukea TDI-henkilöitä viestinnän alalla.

Dia nro: 11 Arvioitu aika:



Module 1. Introduction Activities



2. Describing characters

Erasmus+ 2021-1-FR01-KA220-VET-000033251

12

DIAN SISÄLTÖ

Moduuli 1 Johdanto

Harjoitus #2: Hahmojen kuvaileminen

MUISTIINPANOT

Tehtävä #2 Merkkien kuvaaminen:

Tehtävän tavoitteena on lisätä tietoisuutta stereotyyppioista.

Yhdistä oppijat. Järjestä taulukoiden keskelle liitteessä 2 esitetyt merkkien kortit ja psykologiset tai käyttäytymisominaisuudet .

Jokainen osallistuja valitsee hahmon ehdotetuista vaihtoehdoista (merkinnät liitteessä 2): aikuinen, jolla on autismikirjon häiriö, kuuro aikuinen, vanhus, kehitysvammainen teini, päiväkotilapsi, pakolainen ja masennuksesta kärsivä aikuinen.

Muistutusmerkkien kortit poistetaan siten, että vain ominaisuuskortit ovat pöydän keskellä.

Jokaista osallistujaa pyydetään sitten valitsemaan ominaisuuskorteista ne, jotka heidän mielestään sopivat heidän valitsemaansa hahmoon, ja kohdistamaan ne omalle puolelleen pöytää. Huomaa, että joskus osallistujat saattavat haluta samat kortit, mikä on normaalia. Tämä ei ole ongelma.

Kun he ovat tehneet valinnan, muistutusominaisuuskortit poistetaan pöydästä.

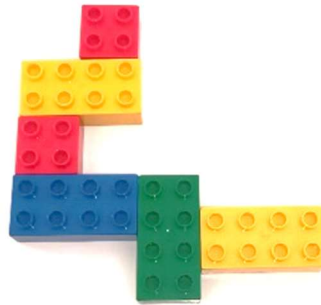
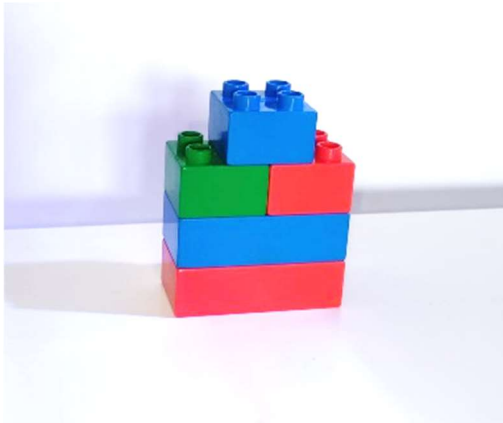
Käytä hetki keskustellaksesi osallistujien kanssa siitä, mikä on totta ja liittyy stereotyyppioihin heidän valinnoistaan hahmoilleen. Tässä vaiheessa voit viitata kunkin merkin liitteessä olevaan ruudukkoon.

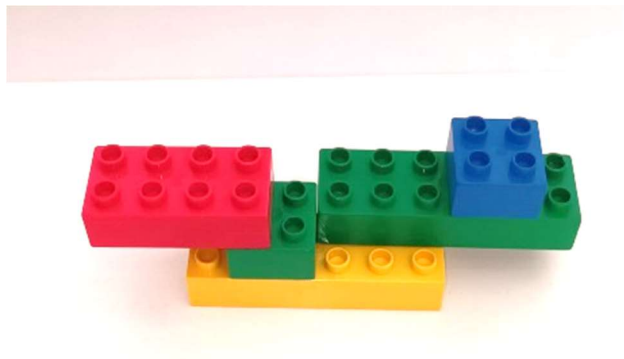
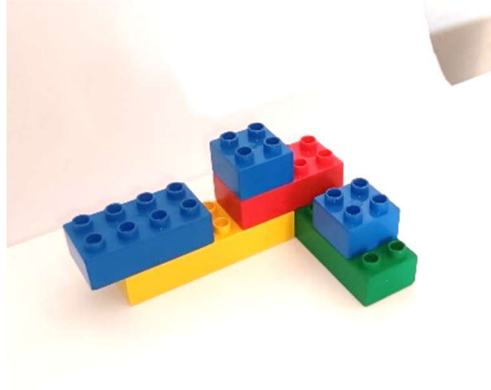
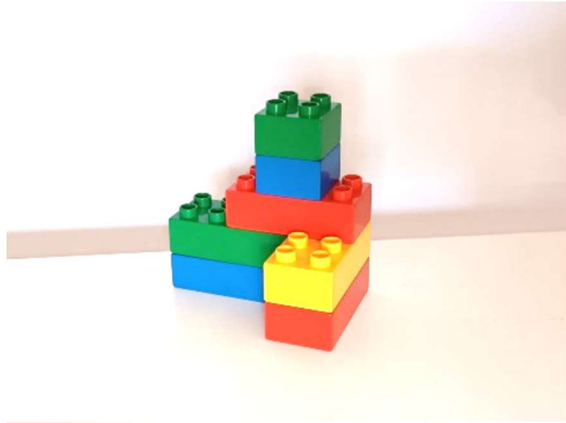
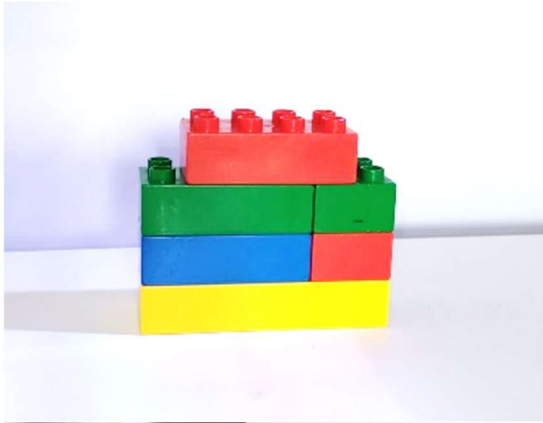
Sitten molemmat osallistujat tarkastelevat kaikkia valittuja ominaisuuskortteja molemmille hahmoille ja tunnistavat yhteiset kortit. Nämä siirretään pöydän keskelle.

Yhteiset kortit antavat mahdollisuuden lisätä tietoisuutta siitä, että tarpeita voidaan jakaa erilaisten ihmisten kesken. Tämä tarkoittaa, että samoja majoituksia voitaisiin käyttää heidän tukemiseensa,

myös ihmisille, joilla ei ole heikkoutta (esim. kuurojen majoitus voisi olla hyödyllistä sekä vanhuksille että lukemattomille lapsille).

LIITE 1
TEHTÄVÄ #1 KUVAN JÄLJENTÄMISTEHTÄVÄ – MALLILUETTELO





LIITE 2
TEHTÄVÄ #2 HAHMOJEN KUVAAMINEN

Nämä ovat kortteja, jotka kuvaavat merkkejä. Käytä aikaa niiden leikkaamiseen, jotta niitä voidaan käyttää erikseen.

AIKUINEN, JOLLA ON AUTISMIKIRJON HÄIRIÖ (ilman älyllistä vammaa)	KUURO AIKUINEN
VANHUS	TEINI-IKÄINEN, JOLLA ON KEHITYSVAMMA
PÄIVÄKODIN LAPSI	PAKOLAINEN
MASENNUKSESTA KÄRSIVÄ AIKUINEN	

Nämä ovat kortteja, jotka kuvaavat psykologisia ja käyttäytymisominaisuuksia. Käytä aikaa niiden leikkaamiseen, jotta niitä voidaan käyttää erikseen.

Voi olla manipuloiva	Voi olla vaikeuksia keskittyä
Voi käyttää työkaluja äänen voimakkuuden säätämiseen	Voi jättää huomiotta ihmiset, jotka puhuvat heille
Ei kuule hyvin	Voi olla selittämättömiä voimakkaita emotionaalisia reaktioita
Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)	Voi olla yliherkkä
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Voi kamppailla saadakseen kiinnostuksen uusiin asioihin
Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen	Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa olla vaikea muistaa menneitä tapahtumia
Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista	Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia
Voi itkeä ilman syytä	Voi olla mukava ja mielenkiintoinen keskustelu
Saattaa huutaa ilman syytä	Saattaa paeta keskustelua
Saattaa olla tarpeen puhua kovempaa	Saattaa toistaa itseään
Saattaa olla vaikeaa paikantaa tapahtumia ajassa ja tilassa	Voi puhua itselleen julkisesti
Saattaa häiritä kovia ääniä	Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen

Osaa puhua nopeasti	Saattaa tarvita yksinkertaistuksia selityksiin
Saattaa kamppailla sopeutuakseen keskustelukumppaniinsa	Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä
Voi olla haitallista	Saattaa olla vaikea lausua tiettyjä sanoja
Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin	Voi unohtaa tärkeitä tietoja
Voi olla hallusinaatioita, kuulla ääniä esimerkissä	Osaa käyttää muita suullisia viestintävälineitä (kyltit, kortit ...)
Saattaa olla vaikea lakata puhumasta suosikkiaiheestaan	Saattaa usein puhua kuolemasta
Voi helposti muuttua väkivaltaiseksi	Voi hypätä pylvästä toiseen

Nämä ovat ruudukoita, jotka voivat auttaa keskustelemaan osallistujien kanssa sen jälkeen, kun he ovat kuvanneet jokaisen hahmon.

A PÄIVÄKOTI LAPSI

Voi olla vaikeuksia keskittyä	Voi hypätä pylvästä toiseen
Voi olla selittämätön voimakas emotionaalinen reaktio	Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita
Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia	Voi itkeä ilman syytä
Saattaa huutaa ilman syytä	Saattaa toistaa itseään
Saattaa olla vaikeaa paikantaa tapahtumia ajassa ja tilassa	Voi puhua itselleen julkisesti
Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen	Saattaa tarvita yksinkertaistuksia selityksiin
Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä	Saattaa kamppailla sopeutuakseen keskustelukumppaniinsa
Saattaa olla vaikea lausua tiettyjä sanoja	Voi olla haitallista
Voi unohtaa tärkeitä tietoja	Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin
Saattaa olla vaikea lakata puhumasta suosikkiaiheestaan	Voi helposti muuttua väkivaltaiseksi

PAKOLAINEN

Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä	Saattaa olla vaikea lausua tiettyjä sanoja
Voi unohtaa tärkeitä tietoja	Osaa käyttää muita suullisia viestintävälineitä (kyltit, kortit ...)
Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin	Voi olla hallusinaatioita, kuulla ääniä esimerkissä
Saattaa usein puhua kuolemasta	Voi hypätä pylvästä toiseen
Saattaa olla vaikea lakata puhumasta suosikkiaiheestaan	Saattaa olla vaikeaa paikantaa tapahtumia ajassa ja tilassa
Saattaa häiritä kovia ääniä	Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen
Voi olla vaikeuksia keskittyä	Voi olla selittämätön voimakas emotionaalinen reaktio
Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)	Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa
Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita	Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen
Saattaa olla vaikea muistaa menneitä tapahtumia	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia	Voi olla mukava ja mielenkiintoinen keskustelu
Voi itkeä ilman syytä	

TEINI-IKÄINEN, JOLLA ON ÄLYLLISEN KEHITYKSEN HÄIRIÖ

Voi olla vaikeuksia keskittyä	Voi olla selittämätön voimakas emotionaalinen reaktio
Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)	Voi kamppailla saadakseen kiinnostuksen uusiin asioihin
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita
Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen	Saattaa olla vaikea muistaa menneitä tapahtumia
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia
Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista	Voi itkeä ilman syytä
Saattaa huutaa ilman syytä	Voi puhua itselleen julkisesti
Saattaa olla vaikeaa paikantaa tapahtumia ajassa ja tilassa	Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen
Saattaa tarvita yksinkertaistuksia selityksiin	Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä
Saattaa kamppailla sopeutuakseen keskustelukumppaniinsa	Saattaa olla vaikea lausua tiettyjä sanoja
Voi olla haitallista	Voi unohtaa tärkeitä tietoja
Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin	Osaa käyttää muita suullisia viestintävälineitä (kyltit, kortit ...)

Saattaa olla vaikea lakata puhumasta suosikkiaiheestaan	Voi hypätä pylvästä toiseen
---	-----------------------------

MASENNUKSESTA KÄRSIVÄ AIKUINEN

Voi olla vaikeuksia keskittyä	Voi jättää huomiotta ihmiset, jotka puhuvat heille
Saattaa usein puhua kuolemasta	Voi olla yliherkkä
Voi kamppailla saadakseen kiinnostuksen uusiin asioihin	Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita
Saattaa olla vaikea muistaa menneitä tapahtumia	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia	Voi olla mukava ja mielenkiintoinen keskustelu
Voi itkeä ilman syytä	Saattaa paeta keskustelua

Voi unohtaa tärkeitä tietoja	
------------------------------	--

VANHUS

Voi olla vaikeuksia keskittyä	Voi käyttää työkaluja äänen voimakkuuden säätämiseen
Voi jättää huomiotta ihmiset, jotka puhuvat heille	Voi olla selittämätön voimakas emotionaalinen reaktio
Ei kuule hyvin	Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Voi olla yliherkkä	Voi kamppailla saadakseen kiinnostuksen uusiin asioihin
Saattaa olla vaikea muistaa menneitä tapahtumia	Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia
Saattaa olla tarpeen puhua kovempaa	Saattaa toistaa itseään
Saattaa olla vaikeaa paikantaa tapahtumia ajassa ja tilassa	Voi puhua itselleen julkisesti
Saattaa häiritä kovia ääniä	Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen
Saattaa tarvita yksinkertaistuksia selityksiin	Saattaa kamppailla sopeutuakseen keskustelukumppaniinsa

Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä	Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin
Voi unohtaa tärkeitä tietoja	Saattaa usein puhua kuolemasta
Voi helposti muuttua väkivaltaiseksi	Voi hypätä pylvästä toiseen

AIKUINEN, JOLLA ON AUTISMIKIRJON HÄIRIÖ (ilman älyllistä vammaa)

Voi olla vaikeuksia keskittyä	Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia
Voi jättää huomiotta ihmiset, jotka puhuvat heille	Voi olla mukava ja mielenkiintoinen keskustelu
Voi olla selittämätön voimakas emotionaalinen reaktio	Saattaa paeta keskustelua
Voi olla yliherkkä	Saattaa toistaa itseään
Voi kamppailla saadakseen kiinnostuksen uusiin asioihin	Voi puhua itselleen julkisesti
Saattaa kamppailla tunnistaakseen muiden tunteita	Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen
Osaa käyttää muita suullisia viestintävälineitä (kyltit, kortit ...)	Saattaa tarvita yksinkertaistuksia selityksiin
Voi hypätä pylvästä toiseen	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Voi käyttää väärää puhetasoa (muodollista tai mautonta)	Saattaa häiritä kovia ääniä
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Osaa puhua nopeasti

Voi jättää huomiotta ihmiset, jotka puhuvat heille	Voi käyttää työkaluja äänen voimakkuuden säätämiseen
Ei kuule hyvin	Voi olla yliherkkä
Voi puhua kenelle tahansa, missä tahansa, mistä tahansa	Saattaa tarvita enemmän aikaa vastaamiseen
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa tarvita lisää selityksiä sanoista tai ilmaisuista
Saattaa tarvita hitaampaa puhetahtia	Voi olla mukava ja mielenkiintoinen keskustelu
Saattaa olla tarpeen puhua kovempaa	Saattaa häiritä kovia ääniä
Saattaa tarvita toistoja ymmärtääkseen	Osaa käyttää muita suullisia viestintävälineitä (kyltit, kortit ...)
Saattaa olla vaikeuksia aloittaa keskusteluja	Saattaa kamppailla sopeutuakseen keskustelukumppaniinsa
Ei ehkä ymmärrä, mitä heille sanottiin	Voi kysyä sopimattomia kysymyksiä
Saattaa olla vaikea lakata puhumasta suosikkiaiheestaan	

KUURO (kuulovammainen) AIKUISEN